

Verialtistustapaturman hoito-ohje Satakunnan sairaanhoitopiirin sivutoimipisteisiin

MIKÄ ON VERIALTISTUSTAPATURMA?

- verellä tai verisellä eritteellä tahriintuneen neulan tai muun terävän esineen ihon lävistävä pisto/vamma
- veren tai verisen eritteen roiskuminen haavaiselle iholle
- veren tai verisen eritteen roiskuminen limakalvoille, useimmiten silmiin tai suuhun

MILLAINEN TARTUNTARISKI VERIALTISTUSTAPATURMAAN LIITTYY?

- Ihon läpäisevässä neulan pistossa ilman profylaksiaa HBV-infektion riski on 22-31 %, jos lähde on HBsAg + ja HBeAg +, mutta 1-6 %, jos lähde on HBsAg + ja HBeAg -. HCV -infektion riski on noin 0,4 % ja HIV:n vain noin 0,2 %.
- Altistuksen toistuminen lisää tartuntariskiä
- Oikein toimien voidaan B-hepatiitin ja HIV-infektion riski käytännössä poistaa kokonaan
- Terveelle iholle joutunut veri ei aiheuta tartunnan vaaraa.

Välitön toiminta verialtistustapaturman tapahduttua

1. Huuhtelee pistokohta tai haava runsaalla vedellä, älä purista
2. Aseta iholle alkoholihaude (A12T80%), silmät ja suu huuhdellaan vain vedellä.
3. Ilmoita tapaturmasta välittömästi potilasta hoitavaan yksikköön tai huolehdi siitä, että tapaturman lähteestä (= potilas, jonka verelle altistuit) otetaan hänen suostumuksellaan näytteet pyyntöpakettilla **VERIALTISTUS-LÄHDE Lifecaresta**, joka sisältää tutkimukset HBsAg-O/Lä (20004), HCVAb-O/Lä (20005), HIVAgAb/Lä (20006). Jos tilaus tehdään muun järjestelmän kuin Satakunnan sairaanhoitopiirin Lifecaren kautta, pyynnöt tehdään osatutkimuksille erikseen. Jos potilas kieltäytyy näytteenotosta, suhtaudutaan kuin hän olisi hepatiitti-B:n kantaja ja HIV:n suhteen tehdään riskinarvio. Jos potilas on tajuton tai sekava näytteet otetaan. Toimipisteessä tulee olla valmiina välineet näytteiden ottamista varten. Tarvittaessa näytteet lähetetään taksilla laboratorioon tutkittavaksi.
4. Näytepyynnön lisätietoihin tulee merkitä **tapaturman tarkka kellonaika ja tapaturmapaikka** (esim. osasto). Ilmoita nämä tiedot tutkimusta tilaavalle ja pidä aika ja paikka mielessä itsestäsi otettavia näytteitä varten. Näiden tietojen perusteella lähde ja kohde pystytään yhdistämään toisiinsa
5. **Ota yhteyttä päivystyksen triage –hoitajaan p. (02) 627 6339 tai (02) 627 7511.** Päivystyksen tulee tehdä lähetteet sinusta otettavia näytteitä varten. Näytteet voidaan ottaa omassa toimipisteessä ja lähettää lähteen näytteiden kanssa laboratorioon, tarvittaessa taksilla. Varaudu siihen, että lähteestä otettujen näytteiden alustavien vastausten perusteella voit joutua lähtemään päivystykseen rokotuksia ja/tai profylaktista hoitoa varten.

Veritapaturman kohteelta (= verelle altistunut työntekijä) otetaan näytteet pyyntöpakettilla **VERIALTISTUS-KOHDE-SSHP-HK** tai jos kyseessä on muu kuin Satakunnan sairaanhoitopiirin työntekijä, pyyntöpakettilla **VERIALTISTUS-KOHDE-MUU-HK Lifecaresta**. Paketit sisältävät tutkimukset HBsAg-O/Ko (20001), HCVAb-O/Ko (20002), HIVAgAb/Ko (20003) ja S-HBsAb (1608). Jos tilaus tehdään muun järjestelmän kuin Satakunnan sairaanhoitopiirin Lifecaren kautta, pyynnöt tehdään osatutkimuksille erikseen. Laboratoriopyynnön **pakollinen lisätieto on tapaturman tapahtuma-aika ja paikka** (esim. osasto), jotka kysytään tapaturman kohteelta. **Lähteen ja kohteen tietojen yhdistämiseen käytetään näytteiden oton aika- ja paikkatietoja.** Laboratorio ilmoittaa päivystykseen lähteen positiivisten pikatestien tulokset. Verialtistustapaturman välittömät hoitopäätökset tekee päivystyksen sisätautilääkäri pikatestien alustavien vastausten perusteella ja jatkohoitratkaisut varmistettuihin tuloksiin tukeutuen.

6. Tee tapaturmasta HaiPro –ilmoitus: <https://www.awanic.fi/haipro/30/default.asp>. Ohjetta muissa organisaatioissa sovellettaessa tehdään ilmoitukset organisaation omien ohjeiden mukaisesti.
7. Verialtistustapaturman hoito päivystyksessä ja jatkohoito työterveyshuollossa etenee ohjeen [Pistotapaturma ja verialtistus ohje Satasairaalaan](#) mukaisesti.